

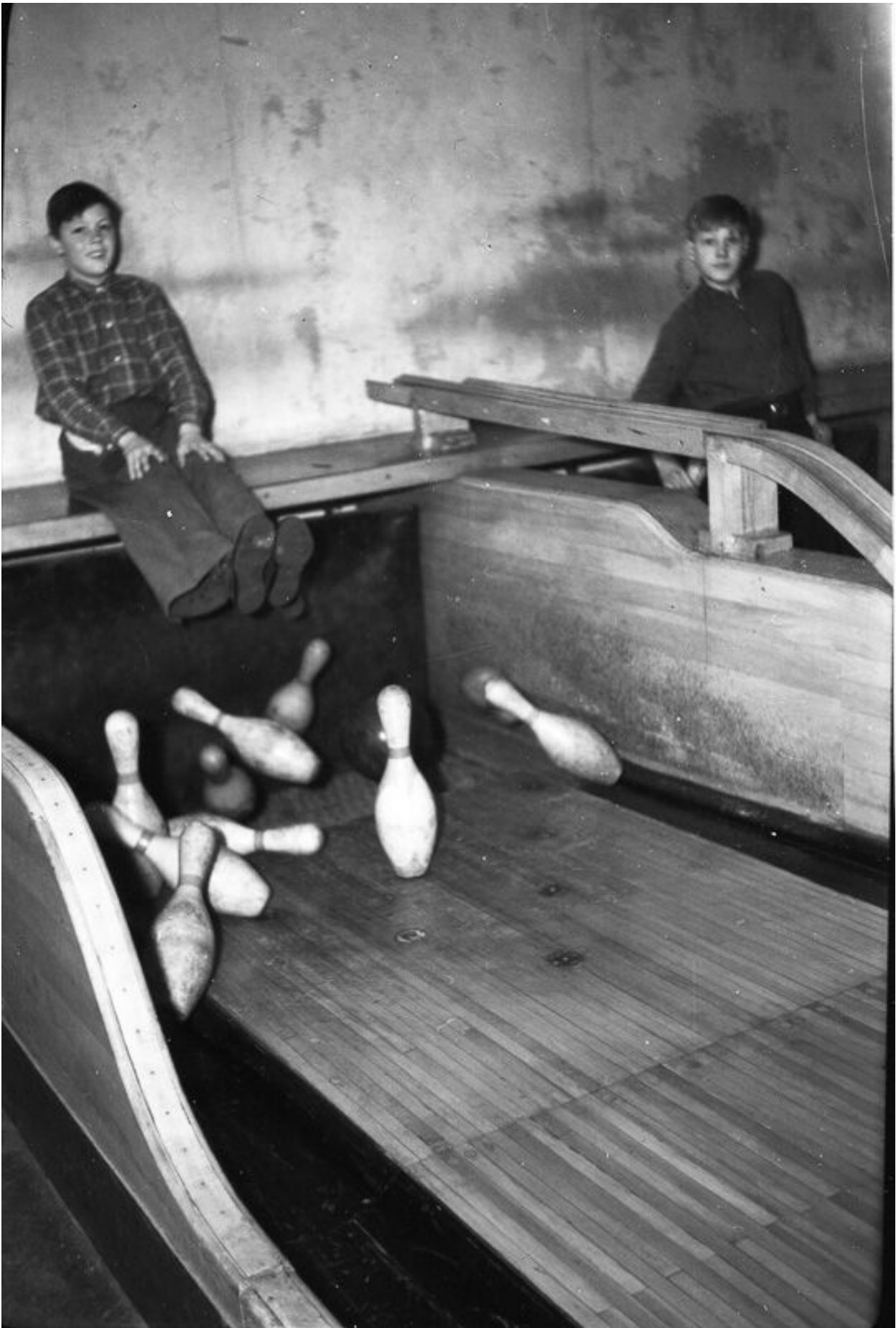
Idrottshuset i Jönköping

De första impulserna till ett idrottshus i Jönköping kom 1934 från idrottsföreningen Hallby. Men det dröjde fem år innan ett idrottshus stod klart. Hösten 1939, strax efter att andra världskriget hade brutit ut, invigdes Idrottshuset, som i folkmun snabbt döptes om till "Kåken". Jönköpings Vulcans Tändsticksfabrik AB ägde ett lämpligt markområde som de erbjöd Jönköpings stad. Det låg söder om gamla Tennishallen i närheten av Tändsticksfabrikens arbetarbostäder på Väster. Kostnaderna beräknades till 440 000 kr. Med hjälp från staten, staden, bolag och enskilda kunde arbetet påbörjas. Bland annat erhöles tipsmedel från Tiptjänst på 40 000 kr.

Idrottshuset invigdes den 19 november 1939. Den pampiga entrén, 34 x 6 meter rymde två biljettkontor, kiosk och längs fönsterraden disponerade kaféet plats för servering. Från vestibulen nådde man intendenten, Erik "Hasselby" Ericssons kontor och vaktmästarens bostad.

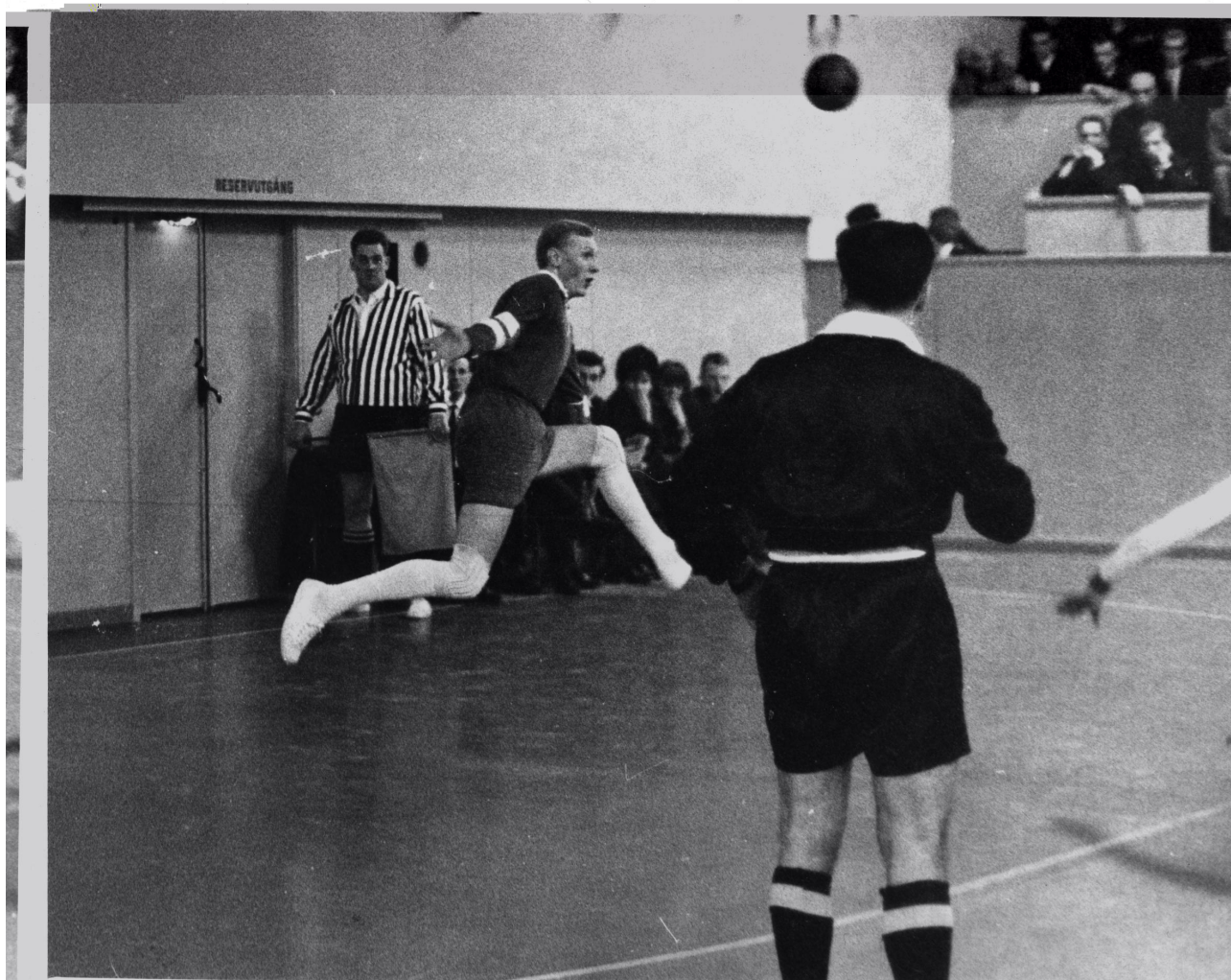

Den centrala delen var naturligtvis stora tävlingshallen med en golvyta av 20 x 41 meter och en höjd av 14 meter. De båda sittplatsläktarna rymde omkring 800 personer och dessutom fanns ståplatsläktare både på lång- och kortsidorna. Stora hallen utnyttjades bland annat för handboll och tennis. I källarvåningen fanns lokaler för boxning och brottning. I Jönköping fanns två föreningar med brottning på programmet, Jönköpings Brottarklubb och IK Tord, som disponerade var sin lokal. Till lokalerna fanns dusch- och omklädningsrum. Mittpartiet i källarvåningen inrymde bowlinghall med fyra banor. I norra delen av källarlokalen fanns fyra stora omklädningsrum, en mindre idrottshall och en samlings-sal, som stod i direkt förbindelse med kaféet.

"Kägelresagrabbar" i bowlinghallen.

Idrottshuset blev snabbt en av stadens populäraste och folkligaste mötesplatser. Under årens lopp har det varit något av högborg för inomhusidrott i Jönköping. Flera spännande och publikdragande idrottsevenemang har ägt rum i Idrottshuset. Invigningsdagen innehöll bland annat premiär för allsvensk handboll då Frams handbollslag, som första smålandslag i handbollsallsvenskan hade hemmapremiär. Under 1960-talet spelade två Jönköpingslag, IF Hallby och IK Tord vardera fyra allsvenska handbollssäsonger (då högsta serien i landet).

Allsvensk handboll på 1960-talet, IK Tords målvakt Lennart "Pyllen" Augustsson.

Det första idrottsarrangemang med VM-status i Jönköping inträffade när Sverige anordnade Handbolls-VM 1954 och en match, Tjeckoslovakien-Danmark spelades i "Kåken". Ett flertal landskamper i handboll har senare avgjorts i hallen. Det populära svenska handbollslandslaget "Bengan Boys" spelade där vid flera tillfällen. Bland det svenska lagets stjärnor fanns Magnus Wislander med meriter som VM-guld, OS-silver och av Internationella Handbollsförbundet, IHF, utsedd till världens bästa handbollsspelare 1990 och vid millennieskiftet till 1900-talets bästa handbollsspelare.

Tre tungviktsmästare i boxning har uppträtt i hallen, Jersey-Joe Walcott, Ingemar Johansson och Floyd Patterson. Tennislegenden Björn Borg spelade en uppvisningsmatch i hallen 1975 och där har även Calle Schröder, Sven Davidsson och andra tenniseleganter uppträtt. I oktober 1949 ordnade Jönköpings Tennisklubb uppvisningsmatcher med bland annat den tyske tennislegenden Gottfried von Cramm. Han var stor tennisstjärna under 1930-talet, rankad tvåa i världen 1934 och hade figurerat i

Wimbledons singelfinal inte mindre än tre gånger. Under 1940-talet och några år in på 50-talet spelades flera landskamper i bordtennis i Jönköpings idrottshus.

Brottarlegender som Ivar Johansson, Rudolf Svedberg, Viking Palm och Olle Anderberg har också gästtat hallen.

KFUM Jönköpings volleybollag för herrar och damer har under 1980- och 1990-talen spelat i elitserien, liksom innebandylaget Jönköpings IK:s herr- och damlag. Dessutom har det spelats både herr- och damlandskamper i innebandy i hallen.

Ett flertal SM-tävlingar har också avgjorts i Idrottshuset, bland annat Karate-SM och fäktmomentet i modern femkamp. När SM i brottningsens fristil avgjordes vann Bengt Lindblad över segertippade Pelle "Sving" Svensson.

Det kanske mest spektakulära inslaget var när isshowen Holiday on Ice 1954 gav uppvisning. Handbollshallen gjordes om till ett ispalats i miniatyr. En isrektangel på 32 x 16 meter anordnades och låg kvar drygt en vecka när världens största is-revy gav sina föreställningar.

"Kåken" ett nöjestempel

I och med att Idrottshuset stod klart fick Jönköping också en stor samlingshall som kunde användas vid olika publika evenemang. Förutom för nöje samlade den stora skaror av människor vid andra evenemang. En kall januarisöndag 1941 lockades över 3000 personer för att stärka den svenska försvarsviljan och för att öka "Försvarslånet".

Hela Sveriges artistelit kom till hallen under 1940- och 1950-talen. Biljetterna tog slut redan under förköp när Alice Babs, den berömda "swingsångerskan" i mars 1941 uppträdde i Jönköping. Och tidigt blev det dans- och nöjespalatset nummer 1 i staden.

"God afton mina damer och herrar" inledde alltid legendariske Thore Erling när hans magnifika storband spelade upp till dans. Hit kom de kända orkestrarna i Sverige och inte att förglömma, de populära lokala dansorkestrarna, exempelvis Conny Richs orkester och Ove Hanssons (senare Wigardts) kvintett.

Den kanske främste som spelat på "Kåken" var Charlie "Bird" Parker som den 25 november 1950 gav konsert i Jönköping. En kväll i april 1958 gav den engelske rockkungen Tommy Steele två spelningar i Idrottshuset, som räknade in 5000 unga entusiastiska ungdomar.

"Dans på kåken" blev ett begrepp och Jönköpings BK stod oftast som arrangörer. I Klubben fanns Nisse Theander som också låg bakom att stora delar av svenska artisteliten, men även internationella artister, uppträdde i Jönköping. Storheter som Monica Zetterlund, jazzmusikern Lars Gullin, Lill-Babs, Charlie Norman, Carl-Henrik Norins orkester från Nalen, Harlem-bandet med Duke Ellingtons gamle trumpetare Nelson "Cadillac" Williams med flerakom till Idrottshuset. Gunnar Wiklund gjorde succé då han slagit igenom knappt en vecka tidigare. Nisse Theander låg bakom succéer som Flugan, Häng mé och "Kåken" fick i rikspressen namnet "Landsortens Nalen".

Idrotts- och Nöjestemplet "Kåken" stod tålmodigt pall för alla prövningar under nästan 78 år. Sommaren 2017 påbörjades rivningen av den så kallade A-hallen, det ursprungliga Idrottshuset. Ett antal hallar hade under årens lopp kompletterat det ursprungliga Idrottshuset och numera finns en ny fin idrottsanläggning på plats.

Det ursprungliga Idrottshuset blev en mötesplats för många Jönköpingsbor, såväl som idrottsarena som nöjesanläggning. Fullmäktiges ordförande Anton Karlsson yttrade vid invigningen: "Måtte idrottshuset bli till nytta och gagn". Det är bara att konstatera, hans önskning uppfylldes med råge!

När "Kåken" hade 60-årsjubileum tecknade Lasse Andersson denna bild för att illustrera hallen.

Magnus Widell